

STATUS FOR REGIONALE PLANER OG PLANLEGGING

Oppsummering av inntrykk fra det regionale nivået

Seniorrådgiver Erik Sveistrup, KDD/PLAN, 26.11.25

REGIONAL KONTEKST

PBL om regional planlegging

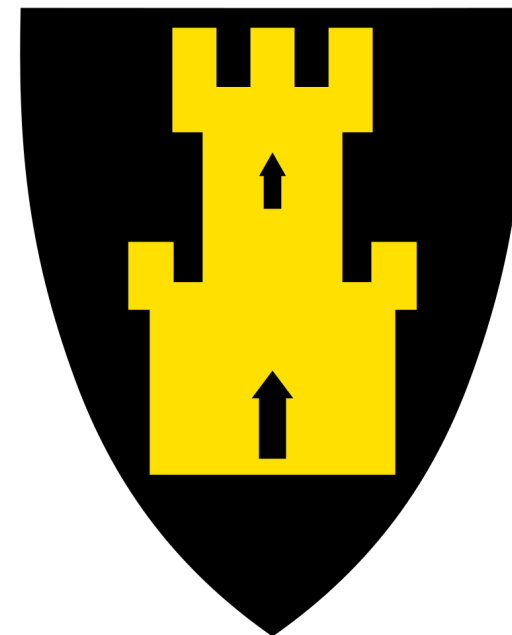
- PBL om RPS, om RP, om RPB, og innsigelser

Regional planlegging er viktig

- Regionale samfunn, utviklingsaktør, føringer

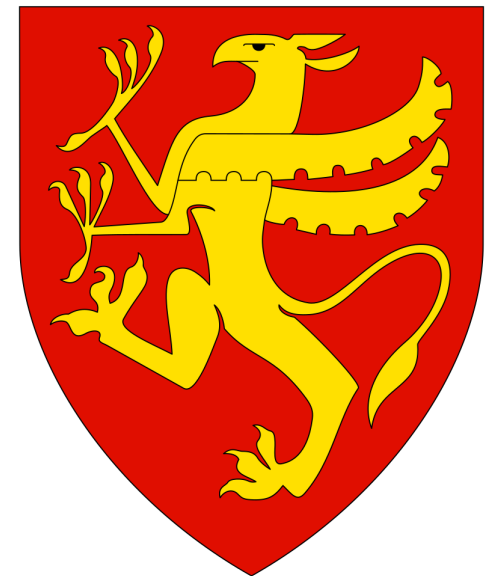
Regional planlegging er ikke viktig?

- Motkrefter, oppgavereformer, effektivisering

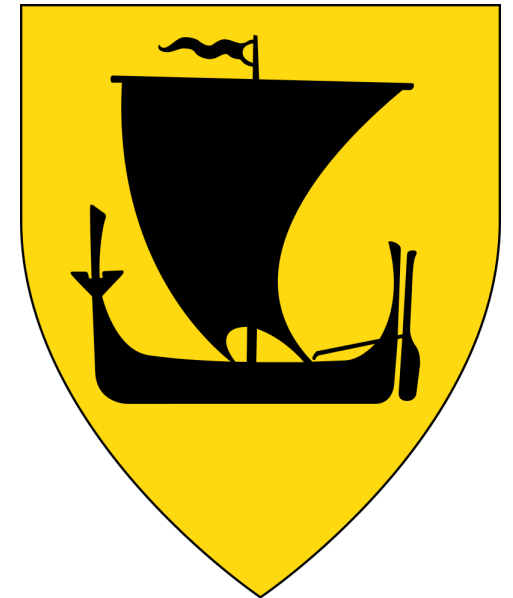
REGIONALE PLANSTABER

- ❖ De fleste fylker har *felles planavdeling / planseksjon*
- ❖ Noen har *egen regional og kommunal planseksjon*
- ❖ Noen har **regional planstrategi / regional plan i stab**
- ❖ De fleste har **kart/statistikk/analyse** i annen seksjon
- ❖ **Antallet stillingshjemler** i plan varierer fra 4 til 33
- ❖ **Det faglige miljøet** har rimelig omfang i alle fylker
- ❖ *Fordelingen av kompetanse* er også rimelig god

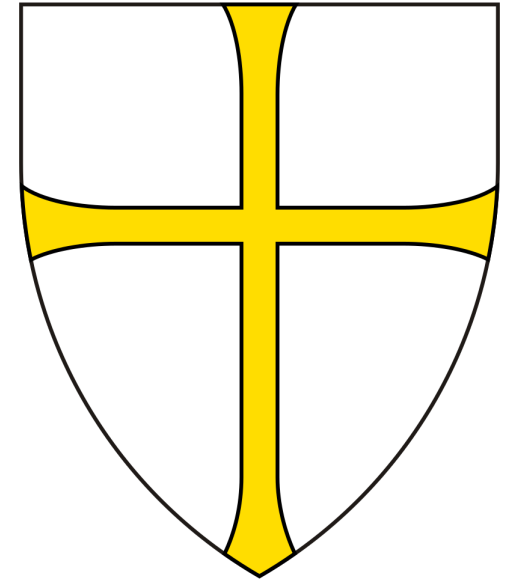
REGIONALE PLANPORTEFØLJER (1)

- ❖ *Regional planstrategi*: alle fylker har en slik strategi
- ❖ *Fylkesplan*: 6 fylker har dette (overordnet, tverrsektoriell)
- ❖ *Utviklingsplan*: planstrategi utvides til en strategisk plan
- ❖ *Regionale planbestemmelser*: 8 fylker har minst 1 slik
- ❖ *Regionale areal- og transportplaner*: alle fylker har minst 1
- ❖ *Regionale temaplaner i hht. PBL*: alle fylker har 3 til 11 slike
- ❖ *Omfattende sanering* av planporteføljen skjer i flere fylker

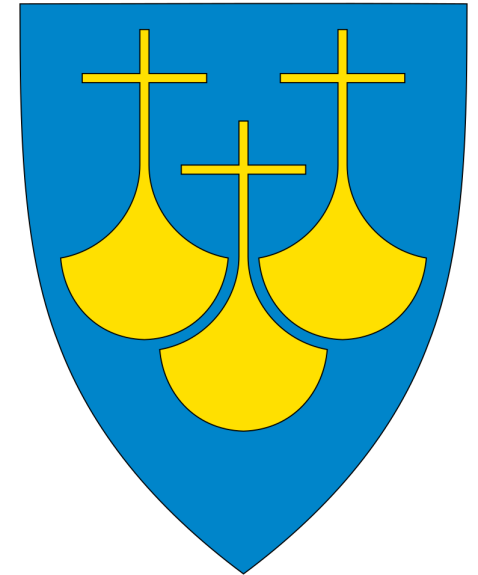
REGIONALE PLANPORTEFØLJER (2)

- ❖ *Regionale villrein- og vannforvaltn.planer:* i de aktuelle fylker
- ❖ *Regionale temastrategier utenom PBL:* alle fylker har 8 til 22
- ❖ Forholdet *regionale planer og strategier utenom PBL*
- ❖ *Oslo både fylke og kommune,* få interregionale planer
- ❖ *Overgangen i antall fylker i* 2020 og 2024 ble løst
- ❖ *Planproduksjon i fht. fylkets planstab og befolkning*

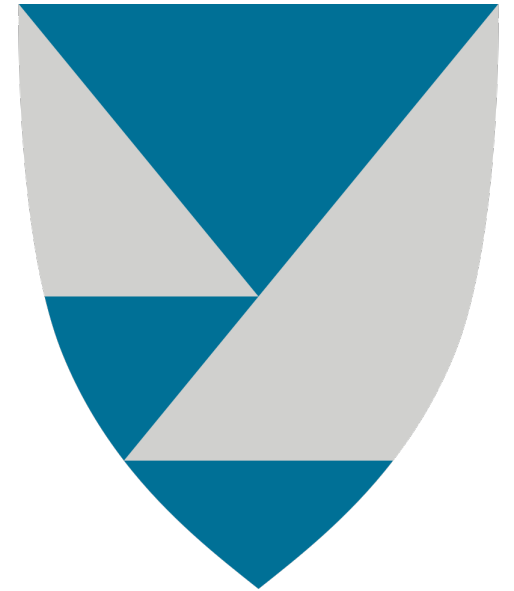
RESSURSER OG VIRKEMIDLER (1)

- *Regional planlegging fungerer (mål, ressurser)*
- *Utvider regional planstrategi, evt. fylkesplan*
- *Tilstreber bedre kobling mot HP og ØP*
- *Samordning fagplaner og sektorplaner*
- *Lovpålagte oppgaver vs. prioritering:*
- *planlegging, veiledning, enkeltsaker*
- *Ikke alltid nok ressurser til veiledning*
- *Regional planstrategi politisk prioritert*

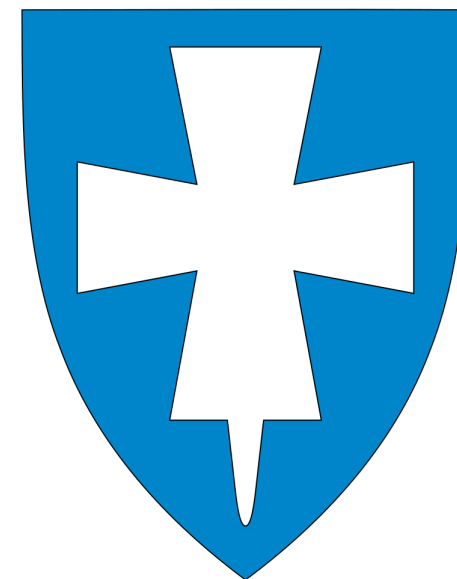
RESSURSER OG VIRKEMIDLER (2)

- *Regional planlegging som strategisk verktøy*
- *Regional utvikling og samfunnsutviklerrollen*
- *Omorganisering mot større enheter/fagmiljøer*
- *RPS er i noen fylker lagt til en stabsseksjon*
- *Statistikk/analyse i plan eller annen avdeling*
- *Parlamentarisme vs. formannskapsmodell*
- *Regional styring vs. kommunalt selvstyre*
- *Manglende innsigelser gir tapt regional autoritet?*

RESSURSER OG VIRKEMIDLER (3)

- *Forenkling av planstrukturen, sanering, mer oversikt*
- *Regionvekstavtaler, delregioner, bygdevekstavtaler*
- *Vil gjerne prioritere steds- og sentrumsutvikling*
- *Statlig vegutbygging vs. regional samordning*
- *Pott til gjennomføring store planer vs. kutt på sikt*
- *Nye utfordringer skaper også helt nye planbehov*
- *Store utfordringer krever større statlig engasjement*

REGIONREFORMEN

- *Sammenslåing, frivillighet vs. motstand*
- *Sammenslåing ga mer kraft og fagmiljø*
- *Planporteføljer, ga vanvittig ryddejobb*
- *Omorganisering mot større avdelinger*
- *Lokalisering av planressurser vs. ledelse*
- *Fylkeskommunen vs. Statsforvalteren*
- *Reformen en ressurskrevende prosess*

FORHOLDET TIL STATEN (1)

- *Statsforvalter deltar, samordning, samarbeid*
- *Sentralisering statsforvaltere til «storfylker»*
- *Øvrige statlige aktører deltar i liten grad*
- *Regional stat nå med konsernorganisering*
- *Regionalt planforum fungerer svært godt*
- *Kritisk til dep. oppfølging av regional plan*
- *Rolleavklaring av regional planmyndighet*
- *Planstrategier medvirkning, økt forståelse*

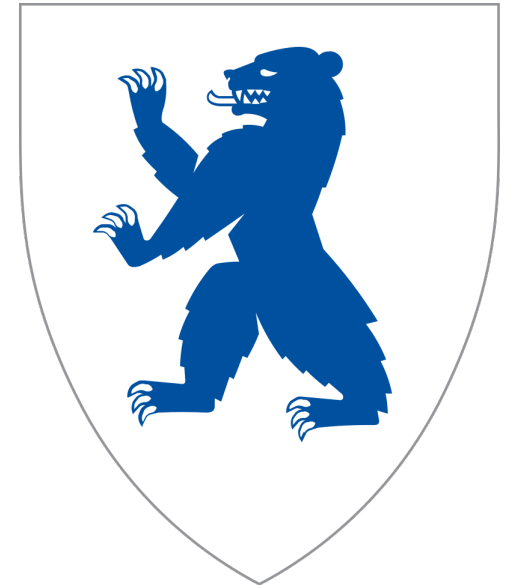
FORHOLDET TIL STATEN (2)

- *Nasjonale forventninger* god oversikt, også neg. sider
- *Vanskelig å følge opp* i kommunene, for mye «bør»
- *De statlige planretningslinjer* kan sprike ideologisk
- *Infrastrukturprosjekter*, rolleblanding, målkonflikter
- *Fylkesveier (tidl. RV)* store vedlikeholdsutfordringer
- *Staten deltar for lite*, trekker seg ut av reg.plan

VEILEDNING OVERFOR KOMMUNENE

- *Mye bruk av plankonferanser, nettverkssamlinger*
- *Småkommuner lav plankompetanse og plankapasitet*
- *Men også større kommuner med store utbygginger*
- *Regionalt planforum for utveksling av informasjon*
- *Mye samarbeid med kommuner og statsforvalter*
- *Statlige midler til regional utvikling fjernet 2016*
- *Stedsutvikling noe fortsatt (analyse, ikke tiltak)*
- *Kommunene har varierende behov for veiledning*
- *Fylkeskommunene mangler et nasjonalt nettverk*

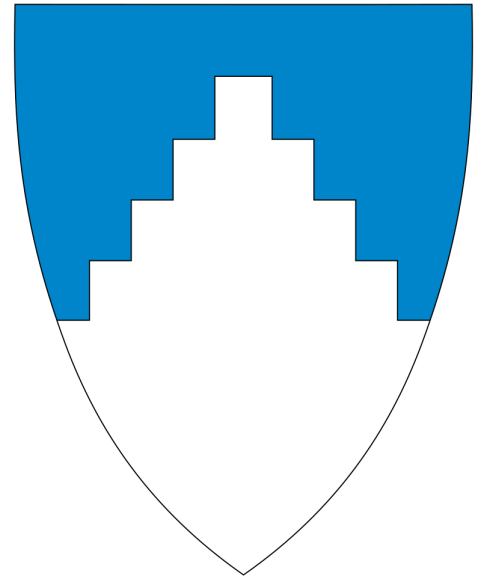
STYRING OVERFOR KOMMUNENE (1)

- *Reg.planer* retningsavklaring og innsigelsesgrunnlag
- *Innsigelser* er viktig for regional styring og oppfølging
- *Antall innsigelser* varierer fra 0 til 30 innsigelser pr. år.
- *Innsigelser ut fra* regional planlegging eller myndighet
- Mange fylker vil ikke være regional «overkommune»
- Noen fylker vil heller ha mer dialog og lokalt selvstyre
- *Ideologiske endringer* kan gi langt færre innsigelser
- *Få innsigelser undergraver autoritet som myndighet?*

STYRING OVERFOR KOMMUNENE (2)

- Lite bruk av **regional planbestemmelse**, krevende og konfliktfylt (planretningslinjer i regionale planer gir grunnlag for innsigelser)
- Regionale politikere **valgt lokalt, vil ikke overkjøre** egne velgere
- Aktiv bruk av innsigelser **øker forståelsen** for regionale føringer
- Regionale planer for regional utvikling **er krevende å følge opp**
- Regional politikk **rolleblanding** regionale og lokale interesser

BEHOV FRA FYLKESKOMMUNENE (1)

- ❖ FK trenger mer oppfølging, støtte og virkemidler
- ❖ klargjøring av rollen som regional planmyndighet
- ❖ trenger departement som støtter fylkeskommunene
- ❖ tettere dialog og mer tydeliggjøring av statlig politikk
- ❖ mer midler til veiledning, regional utvikling, stedsutvikling
- ❖ nasjonalt nettverk for regional planlegging og veiledning
- ❖ trengs mer kunnskap, kompetanse, regional planforskning

BEHOV FRA FYLKESKOMMUNENE (2)

- ❖ *Småkommuners* kapasitet og kompetanse utfordring
- ❖ *Storutbygging i større kommuner* større utfordring
- ❖ *Staten dårlig på å følge opp egne* retningslinjer
- ❖ *Massiv fremvekst av «hytter»* nasjonal utfordring
- ❖ *Store massehåndteringssaker* nasjonal utfordring
- ❖ *Veiledning av kommunene* – her trengs mye mer
- ❖ *Tilskudd til byutvikling* byvekstavtaler, samordning
- ❖ *Trengs mer kunnskaps*grunnlag og kompetanse
- ❖ *Trengs tettere dialog* mellom regionalt og statlig

Kommunal- og
distriktsdepartementet